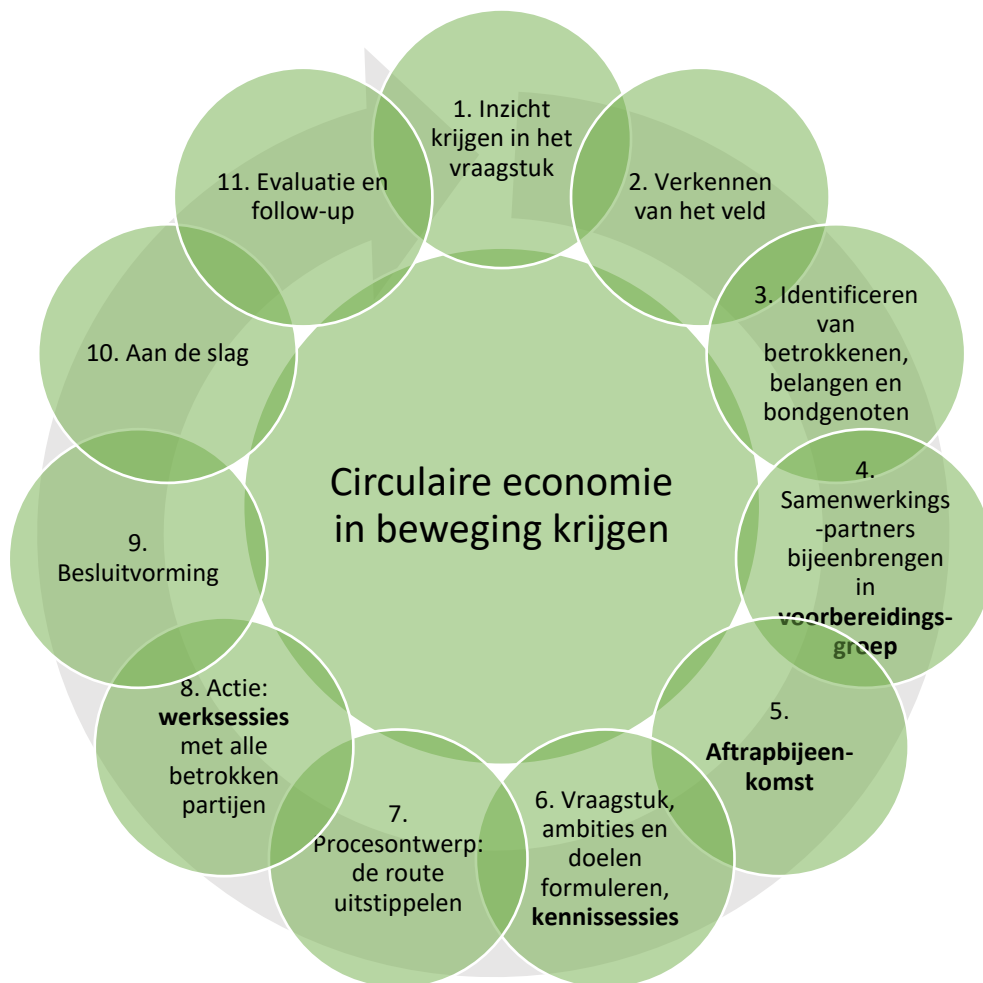

Procesvoorstel Circulaire Economie

Voor gemeenten Dinkelland en Tubbergen
Dec 2023 - Dec 2024

Voorstel voor een eenvoudige aanpak om het complexe vraagstuk 'circulaire economie' in de gemeenten op te pakken en het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid te verdelen over de lokale maatschappij.

Aanleiding

In 2050 wil Nederland volledig circulair zijn. Dit staat in het programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' van de Rijksoverheid¹. De noodzaak om te streven naar een circulaire economie komt voort uit een samenloop van een aantal ontwikkelingen: klimaatverandering, explosieve vraag naar grondstoffen (toenemende milieudruk) en afhankelijkheid van andere landen. Tegelijkertijd biedt de circulaire economie ons land – en daarmee ook de gemeenten Dinkelland en Tubbergen - volop (economische) kansen.

Een aantal bedrijven, organisaties en individuen uit Dinkelland en Tubbergen hebben de noodzaak ingezien en/of de kansen ontdekt en zijn - al dan niet bewust - bezig met het vormgeven van een circulaire economie. Er zijn initiatieven op het gebied van recycling, hergebruik, bouw en landbouw (zie kopje 'Lokale partijen' voor de bij ons bekende initiatieven).

De gemeenteraden van Dinkelland en Tubbergen zien ook kansen in de circulaire economie. In Dinkelland en Tubbergen is in de begroting van 2024 opgenomen dat er gewerkt gaat worden aan een plan van aanpak. De gemeenteraad van Dinkelland heeft daarnaast tijdens de raadsvergadering van 18 juli 2023 een motie aangenomen waarin het college wordt opgedragen om een plan van aanpak op te stellen om de circulaire economie in de gemeente Dinkelland te bevorderen. In dit plan moet rekening worden gehouden met de lokale economie, regionaal op te trekken, de middelen voor dit plan uit de middelen duurzaamheid te halen en het plan van aanpak uiterlijk 1 januari gereed te hebben (zie bijlage 1 voor de motie).

De regionale samenwerking is reeds gestart in het Ambtelijk Overleg Circulaire Economie (AO CE) van de 14 Twentse gemeenten. Binnen deze samenwerking wordt gewerkt aan een koersdocument. Met dit koersdocument willen de 14 Twentse gemeenten verdere invulling geven aan de circulaire economie (CE) in de regio. Dit wordt gedaan door de samenwerking tussen de Twentse gemeenten te bevorderen en richting te geven in de aanpak om – nog vast te stellen - regionale ambities en doelstellingen te behalen. Uiteindelijk is het aan elke gemeente zelf hoe binnen de eigen gemeente wordt omgaan met circulaire economie, naast de regionale samenwerking.

Aanpak

Het tot uitvoering brengen van een circulaire economie is een complex maatschappelijk vraagstuk. Dit vereist dat betrokken partijen uit de samenleving samengebracht worden om in gesprek te gaan over een gezamenlijke aanpak. Het doel is een duurzame en effectieve beweging in gang zetten.

Verschillende partijen uit de maatschappij krijgen de ruimte om in een veilige setting met elkaar samen te werken, te ontdekken waar gezamenlijke belangen liggen en hoe zij op een effectieve manier aan het gezamenlijke vraagstuk kunnen bijdragen. Via werksessies wordt inzicht in en begrip voor elkaar gecreëerd, door in te gaan op de uitdagingen waarvoor men staat en wat hen hierin verbindt. Ieders perspectief is hierin belangrijk.

Ook in deze aanpak² vormen missie, visie, ambitie, strategie en/of een actieplan het uitgangspunt. Het verschil schuilt in de manier waarop mensen de ruimte krijgen om met elkaar samen te werken, te ontdekken waar het gezamenlijke belang ligt en hoe zij op een effectieve manier aan het gezamenlijke vraagstuk kunnen bijdragen.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/documenten/rapporten/2016/09/14/bijlage-1-nederland-circulair-in-2050>

² Inspiratie voor aanpak: Boek 'Hoe richt je een zwerm?' en vakgebied 'faciliteren'

In deze aanpak wordt de controle van bovenaf losgelaten en wordt vertrouwd op het zelforganiserend vermogen van mensen. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat mensen zichzelf motiveren, verantwoordelijkheid willen nemen, zinvol werk willen doen en het beste van zichzelf geven. Dit stimuleert de betrokkenheid waardoor men zich meer eigenaar van en verantwoordelijk voelt voor het resultaat.

Stappenplan

Stap 1: Inzicht krijgen in het vraagstuk, ambities en doelen (voortdurend herijken)

- Wat: Helderheid krijgen over vraagstuk, ambities, doelen, achtergronden en drijfveren.
- Hoe: Bestuderen rapportages en literatuur. Gesprekken voeren met interne collega's en externe organisaties over ambitie, drijfveren en intentie.
- Waarom: Een gezamenlijk (hoger) doel werkt als een richtingaanwijzer.
- Wanneer: Uitgevoerd.

Stap 2: Verkennen van het veld (constant wijzigen en aanvullen)

- Wat: Verkennen wie er betrokken zijn, wat er speelt en welke uitgangspunten er vanuit mensen en organisaties worden gehanteerd.
- Hoe: Bestuderen rapportages en literatuur. Gesprekken voeren met interne collega's en externe organisaties.
- Waarom: Om het systeem - en de plaats van circulaire economie hierin - in beeld te krijgen.
- Wanneer: Uitgevoerd.

Stap 3: Identificeren van betrokkenen, belangen en bondgenoten (directe krachtenveld)

- Wat: Verkennen wie er (nog meer) betrokken moeten worden, wat de drijfveren van de betrokkenen zijn, wie er meewerkende of tegenwerkende krachten zijn en welke rollen en posities de betrokken organisaties hebben.
- Hoe: Gesprekken voeren met collega's (Inkoop, IBOR, Programma Leefbare kernen en bedrijfsconsulent, beleidsadviseur afval) en organisaties (zie kopje Lokale partijen).
- Waarom: Om te bepalen wie je op welke manier kunt betrekken bij het initiatief.
- Wanneer: Uitgevoerd.

Stap 4: Samenwerkingspartners bijeenbrengen in een 'voorbereidingsgroep'

- Wat: Betrekken van representanten van de sleutelpartijen waarmee het lukt om het (volledige) netwerk van betrokken/belanghebbenden bijeen te krijgen. De mensen in deze **voorbereidingsgroep** worden mede-eigenaar van het proces om een aanpak voor het gezamenlijke vraagstuk te ontwerpen.
- Wie: goede afspiegeling aan betrokkenen/belanghebbenden vanuit verschillende sectoren, die echt commitment toezeggen voor nadere stappen.
- Hoe: Betrokkenen uit stap 3 benaderen om deel te nemen.

- Waarom: Om te zorgen dat meer mensen zich eigenaar gaan voelen van en verantwoordelijk gaan voelen voor het vraagstuk.
- Wanneer: Vanaf maart 2024.

Stap 5: Aftrapbijeenkomst

- **Aftrapbijeenkomst** met voorbereidingsgroep én alle andere betrokken/belanghebbenden (incl. college B&W en gemeenteraden). Doel is enthousiasmeren en inspireren. Daarvoor worden lokale partijen ((zie kopje Lokale partijen) uit de gemeenten uitgenodigd die uit kunnen leggen 'waarom' ze met circulariteit bezig (willen) zijn. Mogelijk wordt er nog een externe inspirerende spreker uitgenodigd die het 'brede plaatje' kan schetsen.
- Wanneer: April/mei 2024.

Stap 6: Vraagstuk, ambities en doelen formuleren

- Wat: Het vinden van de juiste formulering van het vraagstuk met **voorbereidingsgroep**.
- Hoe: Het opschrijven en delen van hoe de deelnemers denken dat het vraagstuk en geformuleerd moet worden. Ter ondersteuning worden er **kennissessies** georganiseerd.
- Waarom: Het gezamenlijke vraagstuk bepaald de scope, geeft richting aan het proces en geeft richting aan de betrokken partijen. Dit is het grote waarom en waartoe van het proces.
- Wanneer: Q2 2024.

Stap 7: Procesontwerp: de route uitstippelen om te komen tot ... (evt. koersdocument en actieprogramma)

- Wat: Samen met de **voorbereidingsgroep** het proces uitstippelen.
- Hoe: Nader in te vullen.
- Waarom: Een route geeft duidelijkheid over het te volgen proces en wanneer er resultaten verwacht mogen worden.
- Wanneer: Q2 2024.

Stap 8: Actie: werksessies met alle betrokken partijen

- Wat: **Werksessies** waarin alle betrokken partijen, met al hun belangen, wensen, onzekerheden, ambities en beelden van elkaar ontdekken voor welk complex vraagstuk zij staan en wat hen daarin (ver)bindt.
- Hoe: De betrokken/belanghebbenden in **werksessies** laten werken aan en denken over thema's/onderwerpen die op het programma staan. Een mogelijke uitkomst van de werksessies is een **koersdocument (visie, missie, ambitie, strategie) inclusief een actieprogramma** (incl. bijbehorende personele en financiële inzet) die door de betrokkenen en belanghebbenden wordt opgesteld en uitgevoerd.
- Waarom: Door met elkaar op zoek te gaan naar het gemeenschappelijke, de common ground, vormen we een stevige basis onder een beweging die wenselijk is om het vraagstuk circulaire economie op te pakken.

- Wanneer: Q3 en Q4 2024.

Stap 9: Besluitvorming

- Wat: Het koersdocument en actieprogramma vast laten stellen door B&W en/of gemeenteraad.
- Wie: Wethouders en raadsleden.
- Wanneer: Q4 2024.

Stap 10: Aan de slag

- Wat: Het actieprogramma uitvoeren.
- Hoe: Afhankelijk van wat er in de werksessies is bepaald.
- Wie: Alle betrokkenen/belanghebbenden.
- Wanneer: Vanaf Q4 2024.

Stap 11: Evaluatie en Follow-up

- Wat: Reflecteren en op basis hiervan een follow-up geven aan het actieprogramma.
- Hoe: Mogelijk de voorbereidingsgroep laten omvormen naar een werkgroep die een aantal keer per jaar samenkomt om samen te achterhalen of en hoe het actieprogramma wordt uitgevoerd. Wanneer het proces goed is verlopen wordt er voldoende eigenaarschap en verantwoordelijkheid gevoeld, waardoor sturing minimaal benodigd is.
- Waarom: De partijen zijn door deze aanpak losjes gekoppeld. De collectieve ambitie is wat hen bindt, niet een strak afsprakenkader. Wel is het van belang dat een aantal betrokken zich verantwoordelijk voelen om regelmatig terugkerende ontmoetingen te blijven organiseren, om met elkaar de bereikte vooruitgang te delen en knelpunten te bespreken om deze gezamenlijk aan te kunnen pakken.
- Wanneer: Vanaf Q1 2025.

Mogelijke thema's voor kennis- en werksessies

1. Inkoop van goederen, diensten en werken
2. Openbare ruimte
3. Ontwikkeling van gebieden
4. Huishoudelijk afval
5. Circulaire verdienmodellen
6. Circulaire landbouw
7. Biobased bouwen
8. Circulair slopen
9. Digitalisering gebouwde omgeving

Lokale organisaties (actief in de circulaire economie)

Gemeente Dinkelland

- Agro-NRG – hergebruik en circulaire draagconstructie in kantoorpand (<https://www.youtube.com/watch?v=ea1l028KDRQ>).
- Coöperatie IJskoud - Circulaire biogasproductie
- Biologisch melkveebedrijf Koekkoek – kringlooplandbouw
- Erfgoed Bossem - kringlooplandbouw
- Kringloopbedrijf De Beurs
- Demasko – Circulair kantoormeubilair

Gemeente Tubbergen

- Kamphuis Sloopwerken – Omgekeerd Bouwen
- Bouwgroep Huiskes – Tribune TVC '28
- Innovatiehub Tubbergen – Circulair Ambachtscentrum
- Duspot (locatie in Enschede, oprichter woont in Fleringen)
- Kringloopbedrijf De Beurs
- Repair Café Tubbergen
- Repair Café Albergen
- Stichting Gezondheid Dichtbij
- Linneman Bouw en Advies – advisering circulair bouwen

Bijlagen

Bijlage 1 - Motie

MOTIE

unaniem aangenomen

Raadsvergadering: 18 juli 2023
Agendapunt 3: Voorstel inzake vaststellen Perspectiefnota 2024 gemeente Dinkelland
Onderwerp: Circulaire economie
Indiener(s): CDA, PD

De raad van de gemeente Dinkelland,

in vergadering bijeen op 18 juli 2023

constaterende dat

- onze huidige economie veelal gebaseerd is op eenmalig gebruik van middelen;
- grondstoffen steeds schaarser worden;
- instituten als het Planbureau voor de Leefomgeving benadrukken dat een transitie naar een circulaire economie noodzakelijk is;

overwegende dat

- in Twente verschillende projecten en bedrijven nadrukkelijk bezig zijn met de circulaire economie;
- het investeren in een circulaire economie leidt tot nieuwe technologieën en kansen voor de regio;
- er veel mogelijkheden zijn voor (deels) circulaire aanbestedingen vanuit de gemeente;
- er allerlei manieren zijn om bij te dragen aan een circulaire economie, denk aan wasbare luiers, bio-based bouwmaterialen, omgekeerd bouwen, repair cafés, winkels en markten voor tweedehands spullen, inleveren en recycelen en het hergebruiken van kleding;

draagt het college op

1. een plan van aanpak op te stellen om de circulaire economie in de gemeente Dinkelland te bevorderen, en hierin speciale aandacht te hebben om inwoners, bedrijven en gemeente(n) te stimuleren duurzamer te gaan handelen;
2. bij dit plan van aanpak rekening te houden met de lokale economie en regionaal op te trekken, bijvoorbeeld op Noordoost-Twentse schaal;
3. de middelen voor dit plan uit de middelen duurzaamheid te halen, zoals beschreven in de Perspectiefnota 2023;
4. het plan van aanpak uiterlijk 1 januari gereed te hebben en aan de raad terug te koppelen;

en gaat over tot de orde van de dag,

CDA Dinkelland Nick Nieuwe Weme
Progressief Dinkelland, Wilma Riesmeijer